

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**Методичні рекомендації до виконання
(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності «Міжнародні економічні відносини»)**

Рецензенти:

Н. Г. Дуна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

В. Б. Родченко – доктор економічних наук, професор кафедри управління та адміністрування, заступник директора ННІ «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 3 від 26 лютого 2021 року)*

К 32 **Кваліфікаційна** робота магістра : методичні рекомендації до виконання (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини») / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, О. А. Довгаль, Н. А. Казакова, С. А. Касьян, Н. В. Непрядкіна, О. В. Ханова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 44 с.

Видання містить загальні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини», а саме: вимоги та пояснення щодо структури кваліфікаційної роботи магістра, змісту окремих її розділів, оформлення роботи в цілому, її складових та елементів, порядку рецензування роботи, допуску до захисту та захисту випускних кваліфікаційних робіт.

УДК 339.9:378.091.33-028.21(072)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2021

© Григорова-Беренда Л. І., Довгаль О. А.,
Казакова Н. А., Касьян С. А., Непрядкіна Н. В.,
Ханова О. В., уклад., 2021

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2021

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Збір і опрацювання фактичного матеріалу	6
2. Структура й зміст кваліфікаційної роботи магістра	7
2.1. Титульний аркуш.....	8
2.2. Завдання.....	8
2.3. Зміст.....	8
2.4. Вступ.....	8
2.5. Основна частина.....	11
2.6. Висновки.....	12
2.7. Список використаних джерел.....	12
2.8. Додатки.....	12
3. Оформлення кваліфікаційної роботи	13
3.1. Оформлення тексту.....	13
3.2. Оформлення елементів тексту.....	14
3.3. Нумерація сторінок.....	14
3.4. Оформлення ілюстрацій.....	15
3.5. Оформлення таблиць.....	15
3.6. Формули.....	15
3.7. Посилання на джерела.....	16
3.8. Оформлення списку використаних джерел.....	16
3.9. Оформлення додатків.....	17
4. Рецензування кваліфікаційної роботи	17
5. Порядок допуску до захисту	18
6. Захист випускних кваліфікаційних робіт	20
Додатки	23
Додаток А. Типова тематика кваліфікаційних робіт магістра.....	23
Додаток Б. Приклад оформлення титульного аркуша.....	27
Додаток В. Приклад оформлення завдання до кваліфікаційної роботи..	28
Додаток Д. Приклад оформлення змісту роботи.....	30
Додаток Ж. Приклад оформлення завдань дослідження.....	31
Додаток З. Приклад оформлення назв та тексту розділів і підрозділів ..	32
Додаток К. Приклад оформлення рисунків.....	33
Додаток Л. Приклад оформлення таблиць.....	33
Додаток М. Приклад оформлення висновків до розділів дослідження....	34
Додаток Н. Приклад оформлення висновків дослідження.....	35
Додаток П. Зразок оформлення списку використаних джерел.....	36
Додаток Р. Приклад оформлення списку використаних джерел.....	38
Додаток С. Приклад оформлення анотації.....	39
Додаток Т. Приклад оформлення зовнішньої рецензії на кваліфікаційну роботу магістра.....	41
Додаток У. Форма заяви щодо перевірки кваліфікаційної роботи на наявність запозичень з інших документів.....	42

ВСТУП

Кваліфікаційна робота магістра – це індивідуальне завдання науково-дослідницького та практичного характеру, яке виконує здобувач вищої освіти на завершальному етапі фахової підготовки та є однією з форм виявлення теоретичних і практичних знань, уміння їх застосовувати при розв’язуванні конкретних завдань.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є:

- систематизація, закріплення й розширення теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачем вищої освіти у процесі навчання;
- розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою проведення досліджень для вирішення практичних завдань в умовах конкретного підприємства або організації;
- адаптація теоретичних моделей і практичного досвіду управління, виявлення підготовки студента до самостійної роботи в умовах сучасної ринкової економіки і світового господарства.

Під час написання роботи здобувач вищої освіти має показати:

- уміння знаходити, опрацьовувати й аналізувати інформацію з різноманітних джерел;
- уміння використовувати в професійній діяльності методи аналізу та моделювання міжнародних процесів;
- здатність проводити дослідження з актуальних питань міжнародних економічних відносин;
- здатність проводити комплексні дослідження й моніторинг світових і регіональних ринків товарів та послуг, стану зовнішньоекономічної діяльності країн;
- здатність діагностувати стан економічного середовища підприємств та організацій;
- здатність розробляти елементи зовнішньоекономічної стратегії розвитку регіонів та держав, різноманітні програми економічного розвитку;
- здатність визначати територіальну організацію та оцінювати економічний потенціал регіонів щодо стану та перспектив розвитку зовнішньоекономічних зв’язків.

Діяльність студента під час виконання кваліфікаційної роботи магістра починається з вибору теми й отримання на кафедрі завдання

з методичними рекомендаціями щодо її розробки. Студенти можуть запропонувати власну тему кваліфікаційної роботи з обґрунтуванням доцільності її розроблення, продовжити виконання бакалаврської роботи, яка була успішно захищена раніше на кафедрі, або обрати з запропонованого переліку, що міститься в цих рекомендаціях (додаток А). Тематика кваліфікаційних робіт магістра визначається й затверджується кафедрою міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова.

Вже на етапі вибору теми починається співпраця студента з керівником кваліфікаційної роботи. Для систематизації підготовки кваліфікаційної роботи студент розробляє і погоджує з керівником її детальну структуру. Керівник магістерської роботи призначається наказом ректора про затвердження тематики випускних робіт.

До основних функцій керівника роботи належать:

- допомога студенту в уточненні теми роботи і розробці її плану;
- орієнтація на збір необхідної для написання роботи інформації в період переддипломної практики;
- рекомендації щодо вибору літературних джерел: наукової, методологічної та спеціальної літератури;
- консультації щодо змісту роботи;
- контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- поради щодо оформлення роботи, підготовки доповіді та графічних матеріалів;
- складання відгуку на кваліфікаційну роботу магістра.

Керівник кваліфікаційної роботи звертає увагу здобувача вищої освіти на недоліки в роботі (стиль викладу, оформлення, зміст підрозділів тощо), але не виправляє їх сам.

Після остаточного оформлення чистового варіанта магістерської роботи студент і керівник роботи ставлять свої підписи на титульному аркуші магістерської роботи. Магістерська робота виконується у формі рукопису. Під час викладу матеріалу кваліфікаційної роботи магістра мають бути аргументованість думок і точність наведених даних.

1. ЗБІР І ОПРАЦЮВАННЯ ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Почати роботу доцільно з визначення кола джерел і літератури, необхідної для самостійного вивчення і подальшого розкриття теми. У цьому основну допомогу студенту, крім керівника, може надати методична література, періодичні видання, ресурси мережі Інтернет тощо.

Кожне з джерел є по-своєму важливим. Праці вчених, фахівців, законодавчі та нормативні акти є методологічною і методичною основою роботи над темою. Монографії та статті дозволяють глибоко проаналізувати сутність і причинно-наслідкові зв'язки явищ, що вивчаються. Статистичні збірники і довідники дають можливість знайти необхідні факти та цифри, що підтверджують ті чи інші теоретичні положення і висновки.

Суттєву допомогу в отриманні необхідної статистичної інформації та корисних знань теоретико-методичного характеру можуть надати інтернет-ресурси. При підборі літератури та інформаційних джерел, інтернет-ресурсів необхідно враховувати, якою мірою вони відповідають безпосередньо даній темі, розкривають її зміст. Обираючи джерело, слід звернути увагу на рік видання джерела (книги, брошури, статті). Як правило, вивчатися мають праці, що містять останні досягнення науки з даного питання (за винятком історичних проблем). Бажано використовувати джерела, видані не більше ніж 5 років тому.

При вивченні незнайомої літератури зустрічаються нові поняття, визначення. Кожне з них слід виписати окремо, а потім за допомогою довідників знайти їх смислове значення.

Після опрацювання джерельної бази здобувач вищої освіти отримує загальне уявлення про місце й роль даної теми в курсі відповідної дисципліни, визначає її найважливіші проблеми. Потім вивчає документальні матеріали, що належать до питань теми.

Випускнику слід враховувати те, що робота не обов'язково має включати весь зібраний матеріал. Для написання тексту магістерської роботи слід обирати основні проблеми, які дають можливість повно розкрити зміст теми.

Доцільно послідовно й чітко підсумувати сутність даних питань. Матеріали, що наводяться в роботі, мають бути логічно взаємопов'язаними, щоб кожний подальший матеріал був продовженням

попереднього і впливав з наведених висновків. Формулювання мають бути точними, зрозумілими, мають висловлюватися грамотно. Недостатньо чітка позиція і бідна, невиразна мова викладу завжди ускладнює сприйняття тексту, збіднює зміст роботи. Отже, кожна наступна структурна частина роботи (розділ і підрозділ) має бути логічним продовженням попередньої.

Текст магістерської роботи ілюструється графічно-розрахунковими матеріалами. Відбираючи практичний матеріал, слід звернути увагу на оформлення додатків, уміти правильно їх підготувати й пов'язати між собою, робити на них посилання в тексті роботи (наприклад: дод. А, або див. дод. А, якщо на нього є посилання в тексті декілька разів).

2. СТРУКТУРА Й ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Магістерська робота складається з таких частин, що розташовуються в чіткій послідовності:

- титульний аркуш;
- завдання до магістерської роботи (додаток В);
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (якщо є).

Крім того, до магістерської роботи додаються:

- письмовий відгук керівника магістерської роботи з характеристикою діяльності випускника під час виконання роботи;
- письмова рецензія зовнішнього рецензента (завірена печаткою установи, де працює рецензент) з оцінкою кваліфікаційної роботи за прийнятою шкалою оцінки знань;
- анотації українською, російською та іноземною (нім., франц., англ.) мовами (додаток С);
- електронна копія роботи у форматі pdf з типовою назвою файлу: Ivanenko_diplom_Kazakova_MEV_19.11.21.pdf;
- фотокопія опублікованої статті та/або тез конференції з тематики роботи з вихідними даними: титульний аркуш й друга (або

остання) сторінка з даними збірника, вступ (частина, де зазначена публікація студента);

– звіти: протокол контролю оригінальності кваліфікаційної роботи, протокол аналізу звіту подібності науковим керівником, протокол аналізу звіту подібності завідувача кафедри, висновок щодо можливості проведення попереднього захисту кваліфікаційної роботи.

Місцеположення додаткових документів – вклеєний конверт формату А5 на жорсткій обкладинці в кінці кваліфікаційної роботи.

2.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш магістерської роботи оформляється за встановленою формою (додаток Б). На титульному аркуші обов'язково є наявність підписів студента та наукового керівника.

2.2. Завдання

Завдання надається керівником здобувачу вищої освіти після затвердження теми дослідження (додаток В). Пункти завдання виконуються студентом протягом зазначеного в ньому терміну. Завдання є частиною кваліфікаційної роботи, надається після титульного аркуша, не нумерується, але входить до загальної кількості сторінок. Друкується з обох боків на 1 аркуші.

2.3. Зміст

Зміст відображає послідовність розташування складових частин магістерської роботи: вступу, назви всіх розділів і підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. У змісті вказується номер сторінки, з якої починається виклад кожної частини (додаток Д).

2.4. Вступ

Обсяг – **2-3 сторінки** тексту рукопису. У вступі:

- обґрунтовується актуальність обраної теми;
- аналізується ступінь вивчення проблеми в літературі;
- визначаються мета й завдання роботи;

- визначаються об'єкт і предмет дослідження;
- вказуються використані методи та інформаційна база дослідження;
- наводиться апробація результатів дослідження;
- розкривається структура роботи.

Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Магістерська робота є кваліфікаційною роботою, і те, як автор уміє обрати тему і наскільки правильно він її розуміє й оцінює з погляду своєчасності та соціальної значущості, характеризує його наукову зрілість і професійну підготовку. Висвітлення актуальності має бути небагатослівним: досить у межах 1-2 абзаців показати головне – сутність проблемної ситуації, що визначає значення й своєчасність теми дослідження.

Ступінь вивчення проблеми – це коротка характеристика раніше виконаних досліджень з даної тематики. Тут слід назвати авторів, що вивчають або вивчали дану проблематику, оцінити якість і глибину їх розробок, коротко викласти різні точки зору і підходи до вирішення того чи іншого питання, пропозиції окремих авторів, а також висловити своє ставлення до вирішення проблеми, запропонувавши правильний та економічно обґрунтований варіант її вирішення.

Від доказу актуальності та ступеня вивчення обраної теми логічним є перехід до формулювання **мети дослідження**, а також конкретних **завдань**, які слід вирішити згідно з цією метою.

Метою будь-якого економічного дослідження є отримання певного конкретного результату – обґрунтування специфіки діяльності, поглиблення теоретичних засад дослідження, розробка практичних напрямів розвитку, оцінка рівня розвитку, виявлення недоліків і проблем, обчислення нових показників, розробка або поліпшення методики, формулювання програми розвитку, встановлення параметрів і властивостей об'єкта тощо. Процес виконання роботи (вивчення, дослідження, виробництво тощо) не є метою.

Формулювання завдань дослідження наводиться у вигляді переліку: розкрити ..., схарактеризувати ..., узагальнити ..., проаналізувати ..., виявити ..., обґрунтувати ..., розробити ..., ідентифікувати ..., дослідити тощо. Постановку завдання слід робити ретельно, оскільки опис їхнього вирішення має становити зміст підрозділів магістерської роботи. Тобто

кількість завдань дорівнює кількості підрозділів роботи: усього 9 завдань по 3 завдання на кожен розділ роботи (додаток Ж).

Крім того, результати виконання кожного із завдань відображаються у відповідному пункті загальних висновків дослідження (додаток Н). Тобто висновки роботи за кількістю та змістом мають відповідати завданням дослідження, які, у свою чергу, відповідають структурі роботи. Таким чином пов'язуються між собою зміст (структура), завдання та висновки дослідження.

Вступ також має містити визначення об'єкта та предмета дослідження.

Об'єкт дослідження – це явище або процес, що потребує вивчення; ним може бути також певна сукупність відносин різних аспектів теорії та практики науки, що надає джерело інформації для дослідження.

Предмет наукового дослідження знаходиться в межах об'єкта і відображає лише певну сторону об'єкта – суттєві зв'язки та відносини, властивості, аспекти, функції, що є головним для даного дослідження. Наприклад:

Об'єктом дослідження є процес прямого іноземного інвестування в промисловість України. **Предметом** дослідження визначено мотиваційні механізми та сучасні заходи зі стимулювання іноземних інвестицій, теоретичні та практичні питання щодо підвищення їх ефективності.

Використані методи дослідження. Методика – це спосіб, алгоритм виконання дослідження. Звичайно вона запозичена у когось («робота виконувалася аналогічно...»), але може бути розроблена самостійно. У характеристиці інформаційної бази дослідження слід зазначити найважливіші джерела наукового пошуку та отримання інформації.

Апробація результатів дослідження. Наводяться дані щодо участі автора в конференціях, публікаціях. Апробація результатів дослідження для магістрів є обов'язковою.

Завершується вступ стандартною фразою: «Робота складається зі вступу, N розділів, висновків; містить N сторінок тексту, N рисунків, N

таблиць, N додатків. Список джерел включає N найменувань літератури, N електронних публікацій».

2.5. Основна частина

Обсяг – приблизно **70–75 сторінки**, або 70-75 % тексту рукопису. Тут розкривається основний зміст магістерської роботи.

Основна частина має складатися з **3-х розділів**. В середині розділу зазвичай розглядаються декілька самостійних питань, які виділяються в окремі підрозділи. Зміст розділів має відповідати їхній назві й загальній темі роботи.

Перший розділ – теоретико-методичний, присвячується об'єкту дослідження. Містить літературний огляд і методичні підходи щодо тематики дослідження. Обсяг розділу – приблизно **16-20 сторінок у 2-3 підрозділах**. У ньому формулюють проблематику дослідження, розглядаються точки зору фахівців, представників шкіл і течій, основні теорії та концепції, обґрунтовуються й розкриваються методичні підходи до дослідження. У цьому розділі має бути показано теоретичні підходи до даної проблеми, визначено методи, найбільш прийнятні для вирішення проблеми.

Підпункт 1.2 або 1.3 присвячується методичним підходам до дослідження і називається «Методичні підходи...», «Методи дослідження...» або «Методика дослідження...».

Другий розділ – аналітичний, присвячується предмету дослідження. У ньому характеризується сучасний стан предмета дослідження, його динаміка, вплив різноманітних чинників, проводиться аналіз існуючих проблем, тенденцій. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній темою роботи. За обсягом це найбільший розділ, в якому має бути приблизно **30–35 сторінок у 3 підрозділах**.

Третій розділ присвячується результатам наукового пошуку. Має містити **самостійні розрахунки** випускника за тематикою дослідження та висновки згідно з ними, власне бачення аспектів проблеми, що досліджується (економічна ефективність, прогнозування, моделювання, розробка механізму тощо). Обсяг розділу становить **18-20 сторінок у 2-3 підрозділах**.

Текст роботи має бути лаконічним, без надмірно доповідних описів відомих речей, повторів або відхилень від основної теми та обов'язково

містити посилання на використані літературні джерела, останні публікації в періодичній літературі з проблеми, що досліджується. Не слід ускладнювати текст великими масивами законодавчих актів.

Після 1–3 розділів магістерської роботи мають бути наведені «Висновки до ... розділу» (додаток М).

2.6. Висновки

Обсяг – **3–4 сторінки** згідно з поставленими завданнями (додаток Н). Тут викладаються висновки і пропозиції, що є предметом захисту, – кінцеві результати виконаної роботи, що доводять досягнення автором поставленої мети дослідження.

Висновки і пропозиції формулюють за нумерованими пунктами (1, 2, 3 тощо). У цьому розділі необхідно надати підсумок усієї виконаної роботи. Висновки і пропозиції мають бути сформульовані в тезовій формі чітко, зрозуміло; відображати зміст роботи, її теоретичне і практичне значення. Кожен пункт висновків складається з двох логічних частин – **твердження** («визначено...») і **доказу** («тому що...», «на підставі...»). Висновки доцільно підкріплювати отриманими даними аналізу та моделювання (результати обчислень, схеми, механізми тощо), що доводять глибину проведеного дослідження. Загальний опис не є висновком.

Усі частини магістерської роботи мають бути логічно пов'язані між собою і доповнювати одна одну.

2.7. Список використаних джерел

Після тексту магістерської роботи наводиться список використаних джерел (див. пункт 3.8) (додатки П, Р). Кількість джерел літератури має складати не менше **60 найменувань**, включаючи посилання на інтернет-ресурси. За виключенням класичних наукових праць до переліку літературних джерел недоцільно вносити праці, термін видання яких перевищує 5 років.

2.8. Додатки

Додатки (якщо вони є у роботі) розміщуються після списку використаних джерел. Вони містять необхідний ілюстрований і довідковий матеріал, що служить початковою базою для розрахунків, а саме:

- таблиці допоміжних цифрових даних;
- проміжні формули й розрахунки;
- законодавчі акти;
- заповнені бланки різних документів;
- інструкції та методики;
- описи алгоритмів і програм, виконаних на ЕОМ;
- зразки документів.

Використовуючи в тексті роботи будь-які матеріали або дані з додатків, слід робити посилання на відповідний додаток.

3. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Оформлення тексту

Текст кваліфікаційної роботи магістра набирається на комп'ютері через півтора інтервали на стандартних аркушах формату А4 (210×297 мм) без рамки, не лінованих. Поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Абзацний відступ має бути скрізь однаковий – 10 мм. Друкування тексту проводиться на одній стороні аркуша (фарбою чорного кольору середньої жирності). Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт.

Окрім чіткого дотримання описаних вище норм оформлення роботи, слід також дотримуватися таких загальних правил оформлення текстів:

- не допускається наявність у тексті подвійних пробілів, пробілів перед початком та після абзацу, пробілів перед знаками пунктуації (крапками, комами, двокрапками тощо);

- в усьому тексті роботи використовуються однакові типи маркерів для маркованих списків, причому допускається вживання лише таких маркерів: «–», «а)», «1.», «1)» (без лапок);

- в усьому тексті роботи використовуються однакові типи лапок: «текст»;

- стиль «напівжирний» у тексті застосовується лише при оформленні заголовків розділів, підрозділів та підпунктів роботи, а також для позначення заголовків елементів вступу («Актуальність дослідження», «Мета дослідження» тощо). Для інших цілей він не використовується;

- стиль «курсив» у тексті може використовуватись для позначення окремих визначень тексту, на які автор хоче звернути увагу;
- стиль «підкреслений» у тексті не використовується.

Обсяг роботи з урахуванням додатків – не більше **100–110 сторінок**, але не менше **80 сторінок**.

У тексті бажано уникати складних і громіздких пропозицій. Не слід писати в роботі «я думаю», «я пропоную» тощо. Висловлювати матеріал рекомендується від першої особи множини «*на нашу думку*» (тобто на Вашу і керівника).

У роботі допускаються тільки загальноприйняті скорочення слів (СНД, ООН та ін.). Інші аббревіатури розшифровуються при використанні в тексті вперше. Надалі – скорочено. Посилання на таблиці, рисунки робляться в тексті (додатки К, Л).

3.2. Оформлення елементів тексту

Текст роботи розбивається лише на розділи та підрозділи, які мають порядкові номери. Підпунктів у тексті не має бути.

Розділи основної частини нумеруються арабськими цифрами в межах усієї роботи (наприклад, Розділ 1.). Підрозділи нумеруються двома арабськими цифрами: перша цифра означає номер розділу, друга – номер підрозділу. Наприклад: 2.3... (другий розділ, третій підрозділ).

Назви розділів роботи пишуться з нової сторінки великими літерами по центру (шрифт – жирний). Перенесення частини слова в назві не допускається. Перед назвою підрозділу витримується інтервал в 1 рядок. Заголовки підрозділів друкують маленькими напівжирними літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Крапка після назв розділів, підрозділів, таблиць, діаграм, графіків тощо не ставиться (додаток З).

3.3. Нумерація сторінок

Нумерація сторінок роботи має бути наскрізною, включаючи список літератури і додатки. Першою сторінкою є титульний аркуш, другою та третьою – завдання до кваліфікаційної роботи, четвертою – зміст роботи і т. д. Номери сторінок проставляються арабськими цифрами в правому верхньому куті аркуша. На титульному аркуші,

завданні та змісті номер сторінки не ставиться. Нумерація проставляється, починаючи зі вступу (5 сторінка).

3.4. Оформлення ілюстрацій

Усі ілюстрації (схеми, графіки, діаграми, креслення тощо) іменуються рисунками, в тексті вони іменуються словом «Рис...» з позначенням номера розділу і номера рисунка в його межах. Підпис до рисунка й джерело походження розташовується під ним (додаток К).

3.5. Оформлення таблиць

Усі таблиці мають назви, що характеризують їхній зміст. У правому верхньому куті над назвою таблиці пишеться слово «Таблиця» з позначенням номера розділу й номера таблиці в його межах. Назва таблиці пишеться над таблицею, вирівнювання – по центру. Крапка після назви таблиць не ставиться (додаток Л).

Таблиці, наведені в додатку, нумеруються як додатки. Заголовки в рядках таблиці слід писати стисло і зрозуміло, без скорочень слів. У графах таблиці обов'язково вказуються одиниці виміру. До кожної таблиці надається примітка з посиланням на джерело, звідки взяті цифрові дані. Таблиці не переносяться, містяться на одному аркуші. Посилання на таблицю має бути в тексті (наприклад, табл. 2.1). Якщо таблиця за розміром наближається до формату А4, її доцільно перенести до додатків. При оформленні великих таблиць допускається використання одиничного інтервалу між строками та зменшення шрифту до 12 пт.

3.6. Формули

Усі математичні формули і вирази, які є в роботі, необхідно пояснити. Якщо формула запозичена з літератури, можна обмежитися посиланням на джерело і розкрити сутність символів, що входять у неї. Оригінальні формули пояснюються в ході їх обґрунтування. При цьому наводяться не всі елементарні проміжні результати, а лише основні етапи виведення формули і кінцевий результат.

Позначення величин пояснюють при їх першій появі в тексті. Доцільно пояснювати всі позначення, що містить заключна формула, особливо якщо ця формула є розрахунковою.

Усі математичні вирази, а також знаки математичних дій у тексті з метою досягнення єдиного стилю друкуються прописними літерами. При написанні математичних формул особливу увагу слід звертати на чітке виділення індексів і показників ступеня, розташування і довжину дробової риски тощо.

Формули в магістерській роботі мають нумеруватися в межах розділу. Номер формули розташовується в круглих дужках і нумерується на правій стороні аркуша на рівні останнього рядка формули.

Наприклад:

$$T = \frac{E + T}{ВВП} \times 100\% \quad (1.1) [22, \text{с. } 27]$$

Формули та інші моделі, які використовуються в роботі, надаються в підрозділі 1.3 з посиланням на них в інших структурних частинах дослідження.

3.7. Посилання на джерела

Усі наведені в магістерській роботі цитати, перефразовані положення і цифрові дані, отримані іншими авторами, повинні мати посилання на джерела. Посилання наводяться після згадки джерела або цитати з нього, для цього проставляють розташований у квадратні дужки порядковий номер, під яким це видання значиться в списку літератури, номер сторінки. Якщо посилання здійснюється відразу на декілька джерел, вони відокремлюються одне від одного крапкою з комою.

Наприклад:

[6]
[6; 7; 8–10]
[15, с. 28–29]
[89, с. 133–137, 208–209]
[19, с. 8; 20, с. 44–48]

3.8. Оформлення списку використаних джерел

Перелік використаних джерел може бути оформлений у такому вигляді:

1. В алфавітному порядку.
2. У певній послідовності:

- закони України;
- укази Президента України;
- декрети і постанови Кабінету Міністрів України;
- монографії, книги, статті, збірки документів;
- іноземні джерела;
- статистичні щорічники і бюлетені.
- ресурси електронних бібліотек.

Бібліографічний список нумерується від першої до останньої назви. Підзаголовки до окремих типів документів не робляться, кожен документ нумерується окремо.

До списку варто включати переважно нові джерела інформації,
видані не раніше 2015 року

Зразки оформлення різних літературних джерел наведено в додатку П. Приклад оформлення списку використаних джерел – в додатку Р.

3.9. Оформлення додатків

Додатки до магістерської роботи слід оформляти як продовження тексту, кожен додаток має починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі рядковими літерами симетрично до тексту сторінки. Праворуч рядка над заголовком має бути надруковане слово «Додаток» і прописна буква, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно прописними буквами алфавіту: А, Б, В, Д, Ж, Е, З, К, Л, М, Н, П, Р, С, Т і т. д. Виключається вживання букв Г, Ї, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї.

Додатки повинні мати наскрізну з текстом нумерацію сторінок.

4. РЕЦЕНЗУВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Рецензенти призначаються завідувачем випускової кафедри з числа викладачів економічних кафедр (крім випускової кафедри) і фахівців виробництва або фірм (з вищою економічною освітою), а також фахівців з адміністративного апарату районних, міських і обласних структур.

У рецензії наголошується актуальність теми, міститься короткий, але глибокий розбір змісту магістерської роботи з обов'язковими конкретними критичними зауваженнями. У пункті рецензії «Вико-

ристання останніх досліджень» рецензент з'ясовує знання випускником проблемних питань з теми або наводиться точка зору економістів і власна думка автора щодо поставленої проблеми.

Аналізуючи основну частину магістерської роботи, рецензент встановлює, якою мірою випускнику вдалося виявити невирішені проблеми, відзначає особистий внесок автора в їх вирішення. Рецензент відзначає позитивні та негативні сторони роботи. Разом з тим рецензент встановлює, чи повністю автор розкрив зміст теми, чи переконливо обґрунтував свої пропозиції, що можна було додатково зробити для більш аргументованого обґрунтування своїх пропозицій, для більш глибокого вивчення теоретичних положень.

Рецензія повинна мати оцінку кваліфікаційної роботи за прийнятою шкалою оцінки знань.

Форму рецензії наведено в додатку Т.

5. ПОРЯДОК ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ

Магістерська робота має пройти апробацію у вигляді участі в конференції або наукової статті за темою роботи.

Кожен здобувач вищої освіти зобов'язаний пройти попередній захист кваліфікаційної роботи. Попередній захист проводиться в три етапи.

Перший етап – захист звітів з переддипломної (науково-виробничої) практики. Вимоги до захисту визначаються робочою програмою практики.

Другий етап проходить в комісії викладачів випускової кафедри спільно зі здобувачами за 3–4 тижні до основного захисту. На першому етапі попереднього захисту студент представляє комісії роздруковану кваліфікаційну роботу й відповідає на поставлені запитання за її змістом. Це дозволяє виявити недоліки в роботі, вказати шляхи їх усунення тощо. Комісія приймає рішення щодо готовності кваліфікаційної роботи та допуску її до перевірки на наявність запозичень з інших документів (відповідно до вимог «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна», введеного в дію наказом ректора № 0501-1/173 від 14.05.2015 р., та «Порядку проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчальних видань

щодо наявності запозичень з інших документів», введеного в дію наказом ректора університету № 0204-1/088 від 27 лютого 2020 р.).

У разі позитивного рішення комісії щодо допуску роботи до перевірки студент (не пізніше ніж за п'ять днів до дати проведення другого етапу попереднього захисту) повинен подати до випускової кафедри кваліфікаційну роботу у роздрукованому вигляді та її електронний варіант, подати заяву на ім'я ректора за формою, наведеною в Додатку У.

При отриманні позитивного висновку про відсутність неправомірних запозичень у роботі (робота визнана оригінальною), протокол контролю оригінальності кваліфікаційної роботи надається завідувачу кафедри для проведення другого етапу попереднього захисту кваліфікаційної роботи. Якщо за результатами перевірки кваліфікаційна робота оцінюється як задовільно оригінальна, умовно оригінальна або неоригінальна, то завідувач кафедри (або призначений ним фахівець з теми кваліфікаційної роботи) разом із науковим керівником роботи мають проаналізувати Повний Звіт подібності роботи. Рішення про можливість або неможливість проведення другого етапу попереднього захисту задовільно оригінальної або умовно оригінальної роботи приймається на засіданні кафедри, про що робиться запис у протоколі засідання кафедри та у Висновку щодо можливості попереднього захисту роботи. Якщо кафедрою прийнято рішення про неможливість допустити до попереднього захисту задовільно оригінальну кваліфікаційну роботу, студент має право протягом трьох робочих днів подати на кафедру доопрацьований та належно оформлений текст кваліфікаційної роботи. Після ретельного аналізу роботи з боку керівника на предмет усунення виявлених запозичень можливо прийняття рішення про проведення другого етапу попереднього захисту роботи, про що робиться відповідний запис у Висновку щодо можливості попереднього захисту роботи та у протоколі засідання кафедри. Якщо недоліки, що були виявлені у роботі під час перевірки антиплагіатною системою, не були ліквідовані, то **робота не допускається до захисту в Екзаменаційній комісії**. Якщо кафедрою прийнято рішення про неможливість допустити умовно оригінальну кваліфікаційну роботу до попереднього захисту, студенту дається п'ять робочих днів на коригування тексту роботи. Якщо за результатами **повторної перевірки** робота оцінюється як умовно оригінальна або неоригінальна, то **робота не допускається до**

захисту в Екзаменаційній комісії. Якщо кваліфікаційна робота була класифікована як неоригінальна, а аналіз Повного Звіту подібності роботи, що був проведений фахівцями кафедри, підтверджує майже повну ідентичність текстів роботи та певних документів, розташованих в мережі Інтернет або базах даних антиплагіатної системи, то кваліфікаційна **робота не допускається до захисту** в Екзаменаційній комісії. Якщо кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти не була допущена кафедрою до захисту в Екзаменаційній комісії, це рішення заноситься до протоколу засідання кафедри та до Висновку щодо можливості попереднього захисту роботи. Студент, кваліфікаційна робота якого була не допущена кафедрою до захисту, підлягає **відрахуванню** з університету як такий, що не виконав навчальний план.

Третій етап попереднього захисту проходить на розширеному засіданні кафедри, після перевірки роботи на наявність запозичень з інших документів й отримання позитивного Висновку про відсутність неправомірних запозичень у роботі. Кафедра приймає остаточне рішення щодо допуску кваліфікаційної роботи до захисту.

Готову кваліфікаційну роботу випускник підписує й передає на підпис науковому керівнику, після цього зі всіма супровідними матеріалами – на випускову кафедру, на підпис завідувачу.

6. ЗАХИСТ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Захист випускних кваліфікаційних робіт проводиться на відкритих засіданнях Екзаменаційної комісії (ЕК). В ЕК випускник подає наступні матеріали:

- випускню кваліфікаційну роботу;
- ілюстративні матеріали (презентації в Microsoft Power Point і роздатковий матеріал);
- електронну копію роботи у форматі pdf з типовою назвою файлу: Ivanenko_diplom_Kazakova_MEV_19.11.21.pdf;
- письмовий відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи;
- письмову зовнішню рецензію на випускню кваліфікаційну роботу;
- анотацію українською, російською та іноземною мовами (додаток К);
- фотокопію опублікованої статті та/або тези конференції з тематики роботи з вихідними даними.

До Екзаменаційної комісії можуть подаватися також інші матеріали, що характеризують освітню та професійну компетентність випускника, наукову та практичну цінність виконаної ним роботи: друковані статті, документи на право інтелектуальної власності, акти про практичне впровадження результатів дипломного проектування, зразки матеріалів, макети, вироби, нові технології, оригінальні математичні моделі та програми тощо.

Захист випускних кваліфікаційних робіт проходить у наступному порядку:

- інформація завідувача кафедри про виконання випускником навчального плану;

- доповідь випускника тривалістю 8 хвилин;

- відповіді на питання членів ЕК і присутніх на захисті;

- оголошення відгуку та рецензій;

- відповіді дипломника на зауваження керівника і рецензента.

Доповідь структурно складається з трьох частин:

- **вступ** – 1-2 хвилини (короткий зміст вступу до роботи – обґрунтування вибору теми, мета, задачі, методика дослідження тощо);

- **інформація про виконану роботу** – 3–4 хвилини (послідовно за розділами основної частини – що автором самостійно здійснено, проаналізовано, розраховано тощо);

- **повний виклад результатів дослідження**, які є предметом захисту, – 2-3 хвилини (висновки роботи).

Графічний матеріал, за рішенням випускової кафедри, виконується у вигляді слайдової презентації в Microsoft Power Point (10–15 слайдів) і роздаткового матеріалу. Мінімальний шрифт – 20. На слайдах надається здебільшого графічний, схематичний, табличний матеріал, а також результати моделювання. На нього випускник посилається під час доповіді. Скопійований з роботи текст і поданий на слайдах не є презентацією.

Прилюдний захист магістерської роботи має характер наукової дискусії і проходить в атмосфері взаємної поваги, високої вимогливості та принциповості, дотримання наукової етики. При цьому випускнику рекомендується в доповіді (як і в тексті роботи) уникати слів «я», «мною». Слід використовувати вирази «нами отримано», «в ході дослідження ми» тощо. Наприкінці доповіді випускник повідомляє про її закінчення словами «Доповідь закінчено, дякую за увагу».

Оцінювання результатів захисту кваліфікаційних робіт здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань за національною шкалою та 100-бальною шкалою ЄКТС.

Випускню кваліфікаційну роботу оцінюють на закритому засіданні ЕК. При оцінюванні роботи членами ЕК враховується глибина опрацювання і розкриття теми, ступінь використання джерел, уміння аналізувати зібраний матеріал, грамотність і стиль викладу, якість технічного оформлення роботи, якість доповіді студента і відповідей на запитання та критичні зауваження. При визначенні оцінки кваліфікаційної роботи береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студента. Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Результат захисту оголошується того ж дня після оформлення протоколу засідання ЕК. Рішення про оцінку випускної кваліфікаційної роботи, а також про присвоєння випускнику відповідної кваліфікації і видачу диплома приймається ЕК.

Випускник, не допущений до захисту або такий, що отримав незадовільну оцінку, відраховується з університету.

У випадку, коли захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, Екзаменаційна комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою, при повторній атестації. Рішення Екзаменаційної комісії зазначається у протоколі.

ДОДАТКИ

Додаток А

Типова тематика кваліфікаційних робіт магістра

Напрями досліджень	Теми (приклад)
1. Світове господарство, тенденції та закономірності його розвитку	<p>1. Особливості розвитку транспортної інфраструктури в умовах глобалізації.</p> <p>2. Постіндустріальний розвиток національних економік: глобальні закономірності та регіональні особливості (на прикладі конкретних країн).</p> <p>3. Територіальний поділ праці як механізм міжнародної спеціалізації країн світу в системі світогосподарських зв'язків (на прикладі конкретних країн).</p> <p>4. Полюси зростання як інструмент підйому продуктивних сил у регіональному та державному вимірах (на прикладі однієї або кількох країн).</p> <p>5. Кластерні ініціативи як засіб підвищення конкурентоспроможності: світовий досвід та впровадження в Україні.</p> <p>6. Регіоналізація та глобалізація як тенденції розвитку сучасного світового господарства.</p> <p>7. Сучасні світогосподарські процеси, їх теоретичне підґрунтя, тенденції та перспективи розвитку.</p>
2. Форми та методи міжнародного торговельно-економічного обміну	<p>1. Формування і розвиток стратегії зовнішньоекономічних зв'язків країн (на прикладі конкретних країн).</p> <p>2. Економічна експансія КНР та її вплив на світогосподарські процеси.</p> <p>3. Міжнародні аукціони як форма торговельно-економічних відносин.</p> <p>4. Правове забезпечення захисних застережень у зовнішньоекономічній діяльності.</p>
3. Стан, тенденції та перспективи розвитку світового ринку товарів і послуг	<p>1. Світовий ринок мінеральних добрив: сучасний стан, тенденції, перспективи розвитку.</p> <p>2. Продукція машинобудування як сегмент світового товарного ринку: тенденції та динаміка.</p> <p>3. Реінжиніринг як складова регулювання фінансового ринку: світовий та український досвід.</p> <p>4. Світовий досвід використання лізингових послуг у комерційній діяльності та можливості його застосування в Україні.</p> <p>5. Виробництво мінеральних добрив в Україні: залежність від імпорту сировини та енергоносіїв, проблеми та перспективи розвитку.</p> <p>6. Цукрова промисловість України в умовах її членства у СОТ: проблеми та перспективи.</p> <p>7. Світовий АПК: порівняльний аналіз розвитку в розрізі країн різних рівнів соціально-економічного розвитку.</p> <p>8. Розвиток електронного бізнесу на світовому ринку.</p> <p>9. Розвиток міжнародної логістики в умовах інформатизації світової економіки.</p>

4. Мотивація і форми міжнародного руху капіталу	<p>1. Міжнародний рух капіталу в умовах глобалізації.</p> <p>2. Мотивація і форми міжнародного руху капіталу (на прикладі конкретних країн).</p>
5. Прямі іноземні інвестиції та міжнародне виробництво	<p>1. Організаційно-економічні умови залучення іноземних інвестицій у вільні економічні зони (на прикладі конкретних країн).</p> <p>2. Іноземні інвестиції в процесі економічної модернізації України.</p> <p>3. Міжнародне інвестування та його вплив на економічний розвиток.</p> <p>4. Вплив прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток країн Латинської Америки.</p>
6. Міжнародне портфельне інвестування та світовий фондовий ринок	<p>1. Розвиток позабіржового фондового ринку в умовах фінансової глобалізації.</p> <p>2. Індекси світових фондових бірж як показники конкурентної симптоматики світової економіки.</p>
7. Світовий фінансовий ринок, тенденції та закономірності розвитку його структури	<p>1. Світовий досвід використання комерційних банків для зростання національної економіки.</p> <p>2. Документарні операції банків як засіб мінімізації ризиків в експортно-імпортних операціях.</p> <p>3. Державний контроль над потоками капіталу та оцінка його ефективності (на прикладі конкретних країн).</p> <p>4. Федеральна резервна система США: її роль в економічному житті країни та вплив на валютно-фінансову систему світу.</p> <p>5. Глобальна система резервних валют: сучасний стан та протиріччя розвитку.</p> <p>6. Світовий досвід використання фінансових інструментів та можливості його застосування в Україні.</p> <p>7. Трансформація фінансових систем України та країн Балтії в умовах лібералізації руху іноземного капіталу.</p> <p>8. Трансформація фінансових дисбалансів світової економіки в умовах асиметрії глобального розвитку.</p> <p>9. Специфіка розвитку національних фінансових систем.</p>
8. Міжнародна трудова міграція, її наслідки та регулювання	<p>1. Міждержавні міграційні зв'язки України: проблеми та тенденції розвитку.</p> <p>2. Міграційна політика країни та механізм регулювання міжнародної міграції робочої сили (на прикладі України, інших країн).</p> <p>3. Вплив глобальних дисбалансів на трансформацію міграційних процесів.</p> <p>4. Сучасні тенденції міждержавних міграційних процесів країн Східної Європи.</p>
9. Глобальні проблеми та виклики економічному розвитку	<p>1. Економічні кризи та їх прогнозування в сучасних умовах світогосподарських зв'язків.</p> <p>2. Глобальна продовольча проблема: передумови виникнення та перспективи подолання.</p> <p>3. Сучасні тенденції розвитку міжнародних економічних конфліктів в умовах світової кризи.</p>

	<p>4. Глобальна урбанізація та агломераційні процеси світової промисловості.</p> <p>5. Зовнішній борг як глобальна проблема сучасності.</p> <p>6. Офшоризація світової економіки як глобальна проблема.</p> <p>7. Стратифікація доходів населення світу: стан, тенденції, проблеми.</p> <p>8. Якість життя населення світу: географічні відмінності, тенденції, проблеми.</p>
10. Становлення глобальних ринків та механізм їх функціонування	<p>1. Формування та розвиток світових товарних ринків в умовах глобалізації.</p> <p>2. Формування та розвиток міжнародних ринків у сфері послуг.</p> <p>3. Зовнішньоекономічна безпека країн: методи оцінки та інструменти забезпечення.</p>
11. Формування глобальної економічної системи	<p>1. Новий міжнародний економічний порядок: сутність, стан та проблеми розвитку.</p> <p>2. Економічна світосистема: сучасний стан, проблеми, перспективи розвитку.</p>
12. Міжнародні організації та глобальна інституалізація	<p>1. Організаційно-економічний механізм регулювання нафтогазового виробництва країнами ОПЕК.</p> <p>2. Організаційний механізм регулювання міжнародної торгівлі СОТ.</p> <p>3. Міжнародний валютний фонд, його призначення, роль у фінансовій підтримці національних економік країн світу.</p> <p>4. Всесвітня організація туризму та її роль у розвитку світового ринку туристських послуг.</p> <p>5. Країни БРІКС: місце і роль у світогосподарських процесах.</p> <p>6. ЄврАзЕС: стан та перспективи розвитку.</p>
13. Інтелектуалізація світогосподарського розвитку та міжнародний науково-технологічний обмін	<p>1. Франчайзинг як форма ведення бізнесу: міжнародний досвід та перспективи розвитку в Україні.</p> <p>2. Аутсорсинг та офшоринг як складові міжнародного поділу праці: стан, тенденції, перспективи.</p> <p>3. Формування високотехнологічних кластерів в економіці Європи як досвід для України.</p> <p>4. Інновації як засіб економічного розвитку держави та їх вплив на формування світового господарства (на прикладі України або інших країн).</p> <p>5. Створення національної інноваційної системи України з використанням досвіду інноваційних систем передових країн світу (за вибором студента).</p> <p>6. Європейська система розвитку високих технологій на світовому ринку інновацій.</p> <p>7. Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах реалізації Угоди про асоціацію.</p>
14. Геоекономічна стратегія України та її регіонально-інтеграційні пріоритети	<p>1. Регіони України в системі її зовнішньоекономічних відносин: стан, перспективи (на прикладі будь-якого регіону країни).</p> <p>2. Розвиток і диверсифікація форм та напрямів інтеграційних процесів в Європі: досвід для України.</p> <p>3. Міжнародні інтеграційні процеси та їх вплив на систему МЄВ.</p>

<p>15. Стратегії міжнародної економічної діяльності України, розвиток і диверсифікація її форм</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Роль банківського кредитування України у міжнародних економічних відносинах: стан та конкурентні переваги. 2. Інтеграція української страхової системи до світового ринку страхових послуг. 3. Зовнішньоторговельна політика України в умовах її інтеграції до світогосподарських процесів. 4. Вплив дипломатії на зовнішньоекономічну діяльність України. 5. Імпортозаміщення як механізм підвищення ефективності функціонування національної економіки (на прикладі України, інших країн). 6. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС: перспективи створення та оцінка економічних наслідків. 7. Міжнародна спеціалізація економіки України в умовах прискорення світового технічного прогресу. 8. Дипломатичний супровід національного бізнесу в Україні. 9. Напрямки підвищення міжнародної конкурентоспроможності економіки України. 10. Інвестиційне забезпечення модернізації української промисловості в умовах асоціації з ЄС.
<p>16. Торговельно-економічні відносини України з країнами світу</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перспективи поглиблення та розвитку економічних відносин між Україною та Королівством Швеція. 2. Торговельно-економічне співробітництво України з країнами Магрибу: сучасний стан, тенденції та перспективи. 3. Експортний потенціал України та його реалізація у торговельно-економічних відносинах із Французькою Республікою. 4. Зовнішньоторговельні відносини України та КНР у галузі важкої та хімічної промисловості.

Приклад оформлення титульного аркуша

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Кегль 22 пт

**Кваліфікаційна робота
магістра**

Кегль 16 пт

на тему: **«ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ІНДІЇ
З КРАЇНАМИ АСЕАН»**

Виконав:

студент 2 курсу групи УО-61

спеціальності «Міжнародні економічні
відносини»

освітньої програми «Міжнародні
економічні відносини» / «Міжнародна та
європейська економічна інтеграція»

другого (магістерського)
рівня вищої освіти

Бутіков І. О.

Керівник: д.е.н., проф. Довгаль О. А.

Рецензент: к.е.н., доц. Дуна Н. Г.

Харків – 2022 року

Приклад оформлення завдання до кваліфікаційної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма – «Міжнародні економічні відносини» / «Міжнародна та європейська економічна інтеграція»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин
імені Артура Голікова
Надія КАЗАКОВА

«___» _____ 2022 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Бутікову Ігорю Олександровичу

1. Тема роботи «Економічне співробітництво Індії з країнами АСЕАН»

керівник роботи д. е. н., проф. О. А. Довгаль

затверджені наказом по університету від “___” _____ 20__ року №__

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Перелік питань, які потрібно розробити

дослідити теоретичні аспекти економічної інтеграції країн, що розвиваються; розглянути ретроспективу розвитку інтеграційних процесів у межах АСЕАН; розкрити методичні підходи до дослідження економічного співробітництва країн, що розвиваються; проаналізувати передумови формування і розвиток економічного співробітництва між Індією і АСЕАН; провести аналіз динаміки географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі Індії з АСЕАН; схарактеризувати тенденції розвитку економічного співробітництва між Індією і АСЕАН у сфері міжнародного руху капіталу; дослідити перспективи посилення економічних позицій Індії в Південно-Східній Азії; визначити напрями подальшого розвитку співробітництва між Індією та АСЕАН; проаналізувати можливості застосування досвіду Індії в розвитку відносин з АСЕАН для України.

4. План роботи

№ з/п	Назва етапів роботи
1	Розділ 1. Теоретико-методичні засади дослідження економічного співробітництва країн, що розвиваються
2	Розділ 2. Особливості економічного співробітництва Індії з країнами АСЕАН
3	Розділ 3. Перспективи розвитку економічного співробітництва Індії з країнами АСЕАН

5. Дата видачі завдання _____

Студент _____ І. О. Бутіков
(підпис)

Керівник роботи _____ О. А. Довгаль
(підпис)

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Розділ 1. Теоретико-методичні засади дослідження економічного співробітництва країн, що розвиваються	9
1.1. Теоретичні аспекти економічної інтеграції країн, що розвиваються	9
1.2. Ретроспектива розвитку інтеграційних процесів у межах АСЕАН...	18
1.3. Методичні підходи до дослідження економічного співробітництва країн, що розвиваються.....	28
Висновки до першого розділу.....	34
Розділ 2. Особливості економічного співробітництва Індії з країнами АСЕАН.....	36
2.1. Передумови формування і розвиток економічного співробітництва між Індією і АСЕАН.....	36
2.2. Динаміка географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі Індії з АСЕАН.....	46
2.3. Тенденції розвитку економічного співробітництва між Індією і АСЕАН у сфері міжнародного руху капіталу.....	62
Висновки до другого розділу.....	69
Розділ 3. Перспективи розвитку економічного співробітництва Індії з країнами АСЕАН.....	71
3.1. Напрями подальшого розвитку співробітництва між Індією та АСЕАН.....	71
3.2. Перспективи посилення економічних позицій Індії в Південно-Східній Азії.....	79
3.3. Можливості застосування досвіду Індії в розвитку відносин з АСЕАН для України.....	86
Висновки до третього розділу.....	91
Висновки.....	93
Список використаних джерел.....	96
Додатки.....	105

Приклад оформлення завдань дослідження

Для досягнення цієї мети в роботі були поставлені такі завдання:

- дослідити теоретичні аспекти економічної інтеграції країн, що розвиваються;
- розглянути ретроспективу розвитку інтеграційних процесів у межах АСЕАН;
- розкрити методичні підходи до дослідження економічного співробітництва країн, що розвиваються;
- проаналізувати передумови формування і розвиток економічного співробітництва між Індією і АСЕАН;
- провести аналіз динаміки географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі Індії з АСЕАН;
- схарактеризувати тенденції розвитку економічного співробітництва між Індією і АСЕАН у сфері міжнародного руху капіталу;
- визначити напрями подальшого розвитку співробітництва між Індією та АСЕАН;
- дослідити перспективи посилення економічних позицій Індії в Південно-Східній Азії;
- проаналізувати можливості застосування досвіду Індії в розвитку відносин з АСЕАН для України.

Приклад оформлення назв та тексту розділів і підрозділів

**РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ**

**1.1. Теоретичні аспекти економічної інтеграції країн, що
розвиваються**

Однією з найважливіших тенденцій сучасної економіки є активізація процесів регіональної економічної інтеграції. Так, з початку 1990-х років значно зросла кількість укладених регіональних торгових угод. Практично всі держави в тому чи іншому форматі беруть участь хоча б в одному інтеграційному об'єднанні, маючи на меті поглиблення зовнішньоекономічних зв'язків і прискорення економічного розвитку країни, а також подальшу інтеграцію в систему світогосподарських зв'язків [7].

.....

Висновки до першого розділу

Приклад оформлення рисунків

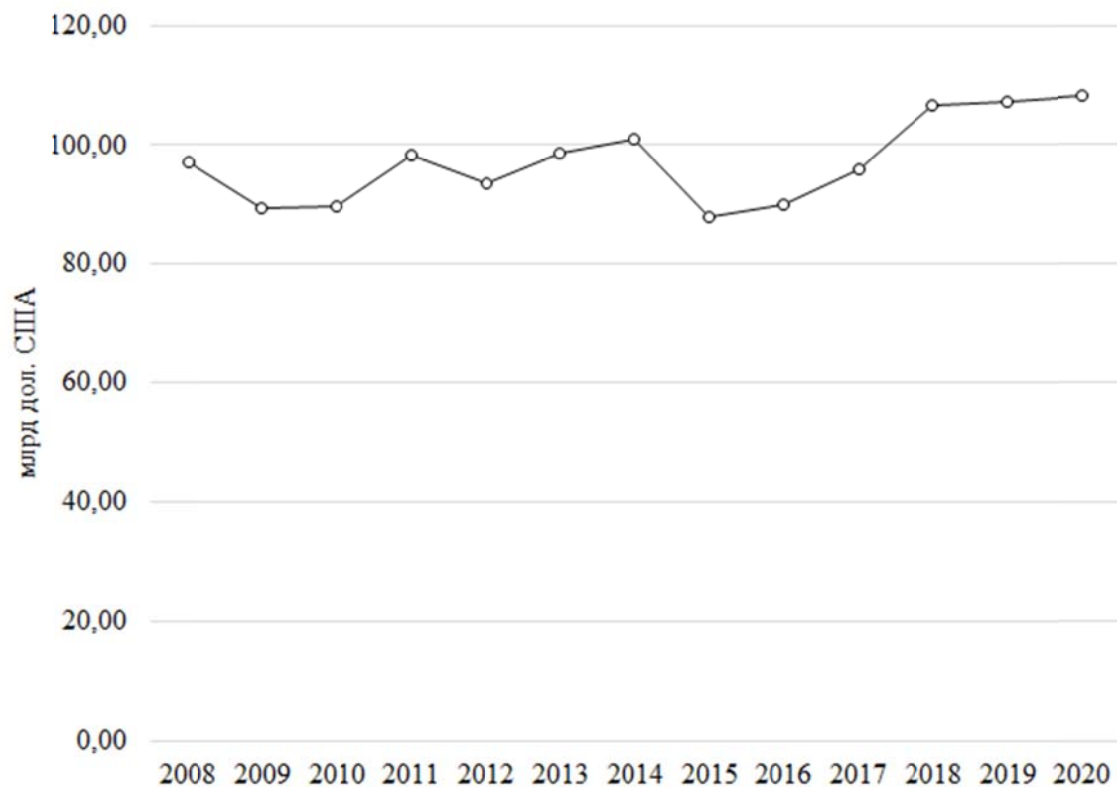

Рис. 1.6. Динаміка росту ВВП країни світу [23, с. 36]

Приклад оформлення таблиць

Таблиця 2.2

Динаміка зростання обсягів світової торгівлі, трлн дол. США

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Світовий експорт	18,67	18,74	16,31	15,80	17,54	19,25	18,75
Світовий імпорт	18,13	18,22	15,93	15,42	17,11	18,95	18,41
Товарообіг світової торгівлі	36,8	36,96	32,24	31,22	34,65	38,2	37,16

Таблиця складена автором за матеріалами: [20, с. 145]

Зразок оформлення висновків до розділу

Висновки до першого розділу

За результатами проведеного дослідження теоретико-методичних засад дослідження економічного співробітництва країн, що розвиваються, можна зробити такі висновки:

1. Обґрунтовано, що однією з найважливіших тенденцій сучасної економіки є активізація процесів регіональної економічної інтеграції. Активізація інтеграційних процесів серед країн, що розвиваються,

2. Як регіональне інтеграційне угруповання АСЕАН відноситься до типу «Південь-Південь», представляючи собою економічне інтеграційне об'єднання країн, що розвиваються. При цьому фактично АСЕАН-10 функціонує по типу «Північ-Південь», оскільки Асоціація охоплює розвинені і країни, що розвиваються. При цьому взаємодію Індії з країнами Асоціації ...

3. АСЕАН втілює в собі концепцію «східноазіатського регіоналізму». При цьому концепція Асоціації передбачала протидію зовнішнім загрозам,

4. Визначено, що в рамках Асоціації взаємодіють 10 країн, що відрізняються в політичному, економічному і культурному відношенні.....

5. Доведено ефективність використання гравітаційної моделі зовнішньої торгівлі в рамках фундаментальних теорій міжнародної торгівлі в якості методичних засад дослідження економічного співробітництва країн, що розвиваються. Запропоновано її використання для аналізу експортно-імпортних потоків Індії з АСЕАН і країнами-учасницями Асоціації.....

Зразок оформлення висновків дослідження

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження економічного співробітництва ІНДІЇ з країнами АСЕАН можна зробити наступні висновки.

1. Досліджено теоретичні аспекти економічної інтеграції країн, що розвиваються. Зокрема обґрунтовано, що активізація ...

2. Розглянуто ретроспективу розвитку інтеграційних процесів у межах АСЕАН. Визначено, що найбільш важливий етап

3. Серед розглянутих методичних підходів до дослідження економічного співробітництва країн, що розвиваються, доведено ефективність використання гравітаційної моделі зовнішньої торгівлі ...

4. В результаті аналізу передумов формування і розвитку економічного співробітництва між Індією і АСЕАН обґрунтовано, що протягом 1990–2000 рр. зовнішня політика Індії змінилася з орієнтації

5. Проведений аналіз динаміки географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі Індії з АСЕАН довів, що....

6. Пріоритетними тенденціями розвитку економічного співробітництва між Індією і АСЕАН у сфері міжнародного руху капіталу є такі: ...

7. У роботі визначено напрями подальшого розвитку співробітництва між Індією та АСЕАН, а саме...

8. Дослідження перспектив посилення економічних позицій Індії в Південно-Східній Азії виявило, що

9. Аналіз можливостей застосування досвіду Індії в розвитку відносин з АСЕАН для України довів, що...

Зразок оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклади оформлення
Один автор	Філіпенко А. С. Теорія міжнародної економічної політики : навч. посіб. К. : Академвидав, 2015. 212 с.
Два автори	Пол Самуельсон, Вільям Нордхаус. Економіка = Economics. 19-е изд. М. : Вільямс, 2016. 1360 с.
Три автори	Парфіненко А. Ю., Сідоров В. І., Любіцева О. О. Туристичне країнознавство : підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2015. 551 с.
Чотири автори та більше	Міжнародні економічні відносини: практикум : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / за ред. проф. О. І. Шниркова. Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2017. 183 с.
Монографії	Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації : колективна монографія / кол. авт. ; за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 316 с.
Без автора	Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.
Багатотомний документ	Захарченко В. И., Кузнецов Э. А. Сумма знаний в экономике : справочное пособие для студ. эконом. спец. : в 2 т. Одесса : Наука и техника, 2017. Т. 1. 352 с. Захарченко В. И., Кузнецов Э. А. Сумма знаний в экономике : справочное пособие для студ. эконом. спец. : в 2 т. Одесса : Наука и техника, 2018. Т. 2. 428 с.
Матеріали конференцій	Україна в політичній, економічній, правовій та інформаційній сферах: геостратегічні пріоритети : матеріали наукової конференції, м. Київ, 15 жовтня 2015 р. К. : Київський університет, 2015. 290 с.

Словники	Європейський Союз: економіка, політика, право : енцикл. слов. / Андреева О. М. та ін. ; ред. кол. : В. В. Копійка (голова) та ін. К. : Київський університет, 2019. 367 с.
Атласи	Україна : екол.-геогр. атлас: присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / наук. редкол. : С. С. Куруленко та ін. ; Рада по вивч. продукт. сил України та ін. К. : Варта, 2006. 217 с.
Стандарти	Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : (ГОСТ 7.1–2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Чинний з 2007–07–01. К. : Держспоживстандарт України, 2007. III, III, 47 с. ; 29 см. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).
Частина книги, періодичного видання	1. Мельник О. Г. Модульний принцип формування інвестиційних пропозицій пріоритетних напрямків розвитку високих технологій. <i>Бізнес Інформ.</i> 2015. № 6. С. 79–86. 2. Матюшенко И. Ю. Индикаторы уровня развития человеческого капитала и формирования проактивного государства. <i>Человеческий капитал: теория и практика управления в социально-экономических системах</i> : монография. М. : ИНФРА-М, 2014. 16 с.
Електронні ресурси	Костенко Л. Й. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті. <i>Бібліотечний вісник.</i> 2003. № 4. С. 43. URL : http://www.nbuv.gov.ua./articles/2003/03klinko.htm (дата звернення: 12.12.2020).

Примітки:

Бібліографічний опис оформлюється згідно з Національним стандартом України ДСТУ 8302:2015

Приклад оформлення списку використаних джерел

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 6.
2. Про проведення прозорості та конкурентної приватизації у 2015–2017 роках : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2016 р. № 271. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 85.
3. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.
4. Світова економіка : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 268 с.
5. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації : колектив. монографія / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 316 с.
6. Голиков А. П., Черномаз П. А. Международные экономические термины: словарь-справочник : учебное пособие. К. : Центр учебной литературы, 2008. 376 с.
7. Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів : навч. посібник. 3-тє вид. К. : Знання, 2009. 222 с.
8. Гончаренко Н. І. Міжнародна економічна діяльність країн Євросоюзу і України в контексті економічної лібералізації : монографія. Харків : Екограф, 2011. 152 с.
9. Інформація про бюджет ЄС. URL : http://ec.europa.eu/budget/figures/interactiv/eindex_en.cfm (дата звернення: 12.11.2020).
10. Показники експорту та імпорту країн. URL : <http://databank.worldbank.org/> (дата звернення: 12.11.2020).
11. Soros G. Georg Soros on Globalisation. Oxford : Public Affairs, 2007. 314 p.

Приклад оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

Бутіков І. О. Економічне співробітництво Індії з країнами АСЕАН: кваліфікаційна робота магістра [Рукопис] / І. О. Бутіков. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. – 108 с.

Кваліфікаційна робота магістра присвячена обґрунтуванню особливостей взаємодії Індії в рамках економічної співпраці з АСЕАН.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків; містить 2 рисунки, 14 таблиць, список використаних джерел з 73 найменувань.

У першому розділі роботи досліджено теоретичні аспекти економічної інтеграції країн, що розвиваються; розглянуто ретроспективу розвитку інтеграційних процесів у межах АСЕАН; розкрито методичні підходи до дослідження економічного співробітництва країн, що розвиваються.

У другому розділі проаналізовано передумови формування і розвиток економічного співробітництва між Індією і АСЕАН; проведено аналіз динаміки географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі Індії з АСЕАН; схарактеризовано тенденції розвитку економічного співробітництва між Індією і АСЕАН у сфері міжнародного руху капіталу.

У третьому розділі досліджено перспективи посилення економічних позицій Індії в Південно-Східній Азії; визначено напрями подальшого розвитку співробітництва між Індією та АСЕАН; проаналізовано можливості застосування досвіду Індії в розвитку відносин з АСЕАН для України.

Ключові слова: інтеграційні процеси, економічне співробітництво, зовнішня торгівля, міжнародний рух капіталу.

АННОТАЦИЯ

Бутиков И. А. Экономическое сотрудничество Индии со странами АСЕАН: квалификационная работа магистра [Рукопись] / И. А. Бутиков. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2022. – 108 с.

Квалификационная работа магистра посвящена обоснованию особенностей взаимодействия Индии в рамках экономического сотрудничества с АСЕАН.

Работа состоит из введения, трех глав, заключения; содержит 2 рисунка, 14 таблиц, список использованных источников из 73 наименований.

В первом разделе работы исследованы теоретические аспекты экономической интеграции развивающихся стран; рассмотрено ретроспективу развития интеграционных процессов в рамках АСЕАН; раскрыты методические подходы к исследованию экономического сотрудничества развивающихся стран.

Во втором разделе проанализированы предпосылки формирования и развитие экономического сотрудничества между Индией и АСЕАН; проведен анализ динамики географической и товарной структуры внешней торговли Индии с АСЕАН; охарактеризованы тенденции развития экономического сотрудничества между Индией и АСЕАН в сфере международного движения капитала.

В третьем разделе исследованы перспективы усиления экономических позиций Индии в Юго-Восточной Азии; определены направления дальнейшего развития сотрудничества между Индией и АСЕАН; проанализированы возможности применения опыта Индии в развитии отношений с АСЕАН для Украины.

Ключевые слова: интеграционные процессы, экономическое сотрудничество, внешняя торговля, международное движение капитала.

ABSTRACT

Butikov I. A. Economic cooperation of India with ASEAN countries: master's degree work [manuscript] / I. A. Butikov. – Kharkiv: V.N. Karazin National University, 2022. – 108 p.

The master's thesis is devoted to substantiating the peculiarities of India's interaction in the framework of economic cooperation with ASEAN.

The work consists of an introduction, three sections, conclusions; contains 2 figures, 14 tables, a list of sources used with 73 items.

The first section examines the theoretical aspects of economic integration of developing countries; a retrospective of the development of integration processes within ASEAN is considered; methodical approaches to the study of economic cooperation of developing countries are revealed.

The second section analyzes the preconditions for the formation and development of economic cooperation between India and ASEAN; an analysis of the dynamics of the geographical and commodity structure of India's foreign trade with ASEAN; the tendencies of development of economic cooperation between India and ASEAN in the field of the international movement of capital are characterized.

The third section examines the prospects for strengthening India's economic position in Southeast Asia; identified areas for further development of cooperation between India and ASEAN; the possibilities of applying the experience of India in the development of relations with ASEAN for Ukraine are analyzed.

Key words: integration processes, economic cooperation, foreign trade, international capital movement.

Анотацію друкувати на одному аркуші (одиначним інтервалом шрифтом 12) з двох боків

**Приклад оформлення зовнішньої рецензії
на кваліфікаційну роботу магістра**

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу магістра 2-го курсу
групи УО-61 денної (заочної) форми навчання
спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
освітньої програми «Міжнародні економічні відносини»
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____

1. Актуальність теми

2. Характеристика якості виконання кожного розділу роботи

3. Ступінь обґрунтованості висновків роботи

4. Характеристика ілюстративної частини роботи

5. Використання в кваліфікаційній роботі останніх досліджень,
передових методів і технологій (дослідницька частина)

6. Позитивні сторони роботи

7. Недоліки роботи

8. Практичне значення роботи

9. Загальна оцінка кваліфікаційної роботи

Рецензент:

Печатка установи

**Форма заяви щодо перевірки кваліфікаційної роботи
на наявність запозичень з інших документів**

Ректору Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

студента _____
прізвище, ім'я та по батькові

форма навчання _____
денна, заочна (дистанційна)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»
(код та найменування спеціальності; спеціалізації)

освітня програма «Міжнародні економічні відносини» / «Міжнародна та європейська
економічна інтеграція»

факультет (інститут) міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
(найменування факультету або інституту)

З А Я В А

Підтверджую, що текст кваліфікаційної магістерської роботи:

(назва роботи)

був написаний мною особисто, він не містить запозичень із інших документів, а також чужих опублікованих результатів без належного посилання на авторів та першоджерела, а також не містить свідомої фальсифікації результатів.

Електронна версія роботи, яка надана для проведення перевірки щодо наявності запозичень з інших документів, повністю збігається з друкованою.

**Ознайомлений з Порядком проведення перевірки кваліфікаційних робіт,
наукових праць та навчальних видань щодо наявності запозичень з інших документів.**

(дата)

(підпис)